

EGYETÉRTEK

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Előfizetési díj: Vidékre postán vagy helyben házhoz... Egy szám 6 krajczár.

Szerkesztői iroda: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz. Kiadó hivatal: Budapest, IV. hímző-utca 1. sz.

„Csak fehérvári!”

Hány ember ismeri hazáját? Kevés. Hány ember fordul meg külföldön? Nagyon sok. Kérdezd az alföldi birtokostól, hogyan néz ki Svájc? Hegyiről tövire elmorzsolja a Baedekert.

Kérdezd a felföldi „uraságot”: látta-e a magyar népköltészet délibábos rónait, a csavargó Tiszát, a hőmpolygó Dunát, a kenyérfőző sítót, a nádfedeles házat, a csárdát, a ménest, a gulyát, a népet? Száz „világlátott” ember közül egyre fog szakadni, a ki büszké rá, hogy hallotta a képelem valjaja be: ott nem fordultam meg.

És ha látsz magyart, a kinek pozsgás arca, ezüst gombos dalmánya, cifra-nomoruságos fémjelése, uri kedvtőlése, fogata, ruhája, bőbeszédűsége elárulja, hogy látott jobbot, vagy adja a jobb módot, kérdezd csak volt-e bécsi kiállítás, eszázári jubileumon, idegen ország kártyabarlangjaiban, versenyterein és fűdőhelyein: száz közül kilencvenkilenc sértett önérettel fogja felelni: „Már hogy ne jártam és láttam volna.”

finom kezét, a kik a társadalmat csak így képzelik, a mint most van: szennyesen a lopástól, szegényesen a kiaknázástól. Kincses bánya e föld. De kié? Tolvajoké és az osztrákoké! Az osztrák az orgazda, a tolvajok közülünk kerülnek ki.

Alamizsnára fogsz szorulni tovább is te szegény törekvő árva gyermek. Ki álmodza érted? Nehány lelkes polgár és egy-két fehér hollóként megjelenő nagyr. Mi majd olvasunk újságot és aztán vasuti jegyet váltunk a tikkasztó nyár derekán, hogy feleségeink pompázhassanak mint pávává tollazott libák, idegen fürdők kényeztetés előtt: jó magunk pedig elmesélgetjük a kandelabó mellett, hogy láttunk Rómát pápa, Bécsét ökor nélkül.

A divatnak meghódolni, divat: a magyarságról csak bor és muzikaszó mellett álmodozni: ősi erény. Hajh! mert sirva rikoltogtunk a még nagyobbakat hordó hazaifias lángebel. Nézd! mint peng a sarkanytúja: nézd mint busul elhatyalt hazáján: nézd, mint eszi vitezoktoben a nemzeti jelszavakat; nézd, mint éljenzi a nemes tervek: de azért, mikor kihajítják közmunkára, csak úgy eljár osztráknak; jó utat csinálni szívéhez és zseb-jéhez, tíz milliómód magával, mint akár melyik hámos ló. Szánt és vet, de nem magának; arat, de nem magának; dolgozik, de nem magának: pénz kapar a kurta, de nem magának; ipart pártol, de osztrák cikket vesz; kiállítás rendez, de külföldre megy. A mi az óvé, az a háromszoros belesüléssel elmondott Kemény beszéd, melynek nincs veleje; övé a szabadság, hogy keble érzelmét kifújhatja; övé a tudat, hogy vannak, a kik áldozatosséggel, kitartással, munkával képesek kiállítás teremtési: de nincsenek, a kik elmenének élvezni és tanulni. Guny nézünk a tükörbe, mert megmar saját közönyünk visszatükrözése.

akadályok szikláin, kifáradva a láthatatlan célpont előtt? „A fagy, ha erős, éget”. A közöny, ha erős, fagyaszt. Fagyva elégnünk; lán-golva fölemelkedhetünk. E lángolást az üdvös iránytétért ott akarnánk látni lo-bogva, izva, hogy forrjon lelkesedjék a tár-sadalom azért, a mit elhanyagolva vesz-tének rohan.

Régi tapasztalat az, hogy az emberek hanyatlásának egyetlen oka, mert nem szeretik elhagyni a régi utat és levétközve a közönyt és gyáváságot újjal próbál-kozni meg. A kérdés az: akarjuk-e a magyar ipart életképesé növelni, vagy osztrák nyomokon elhagyjuk veszni az életosztón erőlködésének oly megragadó látványa közt, amint hős fénylen övezi a magyar ipar-rosság művét: a kiállításokat. Keoskemét, Apatin, Újvidék, Szeged kiállításai e hős kiá-llás nem nyert csatát. Kiállításról kiállításra bizonyítja be a magyar ipar, hogy méltó az elismerésre. Mit ér, ha nem tartják méltónak a bérére. Ugy bánunk el vele, mint a léggömbbel, felujjuk a népszé-rűség szelével, eleresztjük a levegőbe, bá-muljuk és tapsoljuk, a mint mérséren ha-sítja a léget és száll fel a magasba; any-nyi a becse, se több, se kevesebb.

Hát így lesz ez mindig? Részrehaj-latlan külföldi nézők állítják ki a bizonyít-ványt, hogy megépi őket a haladás, mi meg járunk bécsi cipőben, brünni posztó-ban; eszünk osztrák porcellánból, idegen asztalon, oda se nézünk annak a kiállítás-nak, hiszen nem bécsi, csak fehérvári. Bécsben ismerünk minden zugot, minden énekes bódét, költünk és játszuk a magyart: Fehérvárról nem akarnuk-e egyebet tudni, mint azt, hogy ez a híres Alba-Régia az igazi magyar királyok koronázási városa, meg talán azt, hogy híres a fehérvári bicska? Csak külföldi ünnepekre volna időnk és pénzünk?

Lehetetlen! A bécsi kiállítást magyar látogatás és pénz mentette meg, nos lássunk hova bujnak idevél és pénzzel Székes-fehérvár elől az osztrák magyarok? Verhovay Gyula. Budapest, május 21. A fűggetlési kör máj. 22-én 11 órakor értekezlet tart. Tárgy: Kisbírókcsok hitelintézete és rendőri büntető törvény.

Berlinből a következőket írja levelezőnk: A magyar hírlapok az eddigi budapesti német fő-konzulnak elhivatása tárgyában hibás közleménye-ket hoztak. Wacker-Gotter báró egyedül azért szólí-tattott el a magyar fővárosból, mert előlép-tették. A budapesti német főkonzul tulajdon-képen nem politikai állás; tisztán politikai főkonzul, a melynek hatásköre és működése a követéségekhez hasonló, eddig csakis kettő volt a német birodalmi diplomáciában, a buka-reti és a nádorfehérvári. — Volt, mert a nádorfehérvári már követéség alakítottott által, a bukaresti pedig, az romenyben, hogy a román zsidóemancipáció talán csak mégis létesül, csak ideiglenesen van jelenleg betöltve. Miután Wacker-Gotter báró, a „volt” főkonzult követé-neveztek ki Mexikó részére, tehát igen természetes, hogy ő ezen előléptetés kedvéért több-kevesebb bizonyosan csak örömet bocsúsott el a magyar fővárostól. Ami pedig Wacker-Gotter báró magyar beszédét illeti, arra csak azt jegyezzük meg, hogy az illető hírlapi közlemények túlzottak voltak, mert a báró ért ugyan magyarul, de beszélni csakis épen annyit tud, amennyit minden tanult ember, aki több idegen nyelvet ért és beszél anyanyelvén ki-vül, a legvédebb idő alatt is, és nem pedig évek hosszú során a magyar nyelvből okvetlenül elsajá-títhatna magának. Wacker-Gotter budapesti hiva-talbeli utódja, Busch követéségi tanácsos szintén csakis ért magyarul, de nem beszél.

Aleko pása a „Maritza” című lap egyik levelezőjéhez a következő sorokat intézte, melyek-ben kormányzati programját fejti ki: Ösmerem a vesztéket, melyek támadnak akkor, ha a töne-g diplomatai határozatok tiszteletben tartásáról kell felvilágosítani. A szultán és a porta azonban a Balkán-kérdés nézve oly utékedéseket tettek, melyek után nem tartom lehetségesnek azon ve-sztéket, melyek a lakosságot nyugtalanítják. E vesztéket csak akkor fenyegethetnek, ha földieink magatartása alkalmat szolgáltat azoknak, kik-nek érdekében áll, hogy a porta elveszítse azon jogot, melyet a berlini szerződés által nyert. En mindent elfogok követni, hogy az aggályt eloszlassam és miután el vagyok határozva soha más, mint a tar-tomány szunrayára támaszkodni, sikertelenség esetén lemondok azon néhez feladatról, melyet magamra vállaltam. A haza iránti szeretet és elő-déim iránti tiszteletből nem viszek magammal hi-valtalnokokat, hanem az ország lakosságából választok azokat. Fényleg a rümeliaik magok fogják hivatalnokokat választani. Ha tehetség nélküli és az állásra nem méltó egyéneket fogunk nekem ajánlani, ennek következményei őket fogják ter-helni. Azok, kiknek kormányzásra én hivattam meg, tulajdonképen önmagukat fogják kormányzo-ni. En csak a felett fogok örködni, hogy minden a szabályzat szerint történjen, mely nagyon békés természetű mű.

Megint vasut. A kassa-oderbergi vasut. Ennek ügye tárgyaltaik a képviselőházban. Olyan ügy, melynek csirája elültetett az előtt tizen-három évvel, még a 67-ki kiegyezés előtt. Olyan ügy, mely étevév vált már hét év előtt, s melynek tüze folyton pislog hét év óta. Hét év óta suttognak az emberek uton, utfélen, sájtóban és törvényhozásban, hogy a kassa-oderbergi vasutnál sok visz-szaelés követett el; hogy az építésre szükséges pénz nagy része divatos ürü-gyek alatt, jogosult címeken elvonatott és félrefolyt az egyenes irányból s nem az építésre fordítottak; hogy ennél fogva

építés tökéletesen befejezhető a meglévő pénzből nem volt, hogy a vasutársaságunk adósságokat kellett csinálni; hogy az adósságok megvannak, de a kik a sok pénz előre felvették, azok nincsenek meg; hogy kerestetik az a kiapadhatatlan forrás, melyből az adósságok kifizethetők volna; s végre hogy ez a forrás elévgre se lesz más, mint a magyar állam kincstára, a mely elég gazdag, miután szegény adófi-zetőnek végrehajtás után betelreli pénzes-keje mind oda fut össze.

Tehát ez a kérdés tárgyalatik sok mindenféle más kérdéssel összekötve. De minden kérdésnek van története s az em-berek kíváncsiak tudni a kérdések történe-tét. Van története a kassa-oderbergi vasut-nak is. Ezt a történetet elbeszéli a kor-mány a törvényjavaslat indoklásában. Akkor neki megy a képviselőház közle-kedési bizottsága s az elbeszéli a történetet másként. Ez az elbeszélés sem igen teszük a pénzügyi bizottságnak, tehát a történetet ez újra elején kezdi harmadik formában is. De egyiket sem helyesli a bizottság ki-sebbsége, s ő aztán alaposan adja elő az egész históriát. Most jönnek aztán a rész-vényesek mindenféle petícióikkal s e petí-ciókban egészen újra adtak elő az egész carmen miserabile. A törvényhozáskor most már két napi olvasgatás után itéletet kell hozni tizenhárom évi homályos úzerkedés-nek tizenhárom mázsára menő irathalmab-zából, hogy ki legyen mondva az ítéletben, hogy miután Péter és Pál ennyi és ennyi milliót elköltöttek hiában: ennélfogva most a magyar állam fizessen két millió kár-pótlást Péter és Pál jogutódjainak.

Bizony szomorú historia ez. Az állam engedményt ad Riche testvérnek brüsseli bankároknak és gróf Forgách Antalnak a vasut kiépítésére. Ezek az engedményesek a maguk jogát átruházzák a Langrant-Dumondeau bankra, ez a bank pedig a maga jogát átruházza a párisi „Société de credit stb” című bankra s végre ez átruházza a bécsi anglo-osztrák bankra. Vaj-jon ingyen történik-e e sok átruházás? Bizonyára nem ingyen történik. 51.416,710 frt valóságos pénz jön be a kibocsátott részvényekből a vasut kiépítésére s mire ez a kiépítés igazában megkezdődik: ak-korra ebből a pénzből nem marad több, csak 33.250.000 forint. De hova lett hát a többi? Hová lett 18 millió forint? Azt elvitte a négy bank a háromszori átruhá-zás alkalmával és a nélkül, hogy csak egy követ tett volna a másik fölé, csak egy kapavágást tett volna a vasut kiépí-tésére. Így aztán a megmaradt pénz nem levén elég a vasut tökéletes kiépítésére és felszerelésére: ezért kell most az államnak két milliót újra ráfizetni. Itt kellett volna kezdeni a vasut igazi történetének elbeszélését. Erről azonban nem beszél sem a kormány, sem a közlekedési bizottság, sem a pénzügyi bizottság, sem az egyesült ellenzéki különvélemény. Pedig az a kérdésnek legérdekesebb része. Kik voltak akkor a miniszterek? Kik voltak akkor az igazgatótanácsok? Minő mu-

AZ „EGYETÉRTÉS” TÁRGYJA.

A székesfehérvári kiállítás ismer-tetése. — Saját tudósítónktól. — Székesfehérvár, május 20.

(G. M.) Némileg rendezettebb és egyes eszo-porokban egészen teljes a kiállítás. Még megnyit-és előtt mondottuk el azon irányelveket, melyek szerint azt ismertetni fogjuk. És ezekhez szigorúan ragaszkodva mai szemléssel megkezdjük bíral-tunkat. Sorba vesszük a csoportokat, lehetőleg ki-terjeszkedünk minden kiállítóra. A ki ma esetleg még nem állna a versenyképesség és fejlettség magasabb fokán, azt nem fogjuk elítélni. A kiállítás, mint az iparosok nyilvános próbátétele, arra is szolgál, hogy a gyöngébbeknek buzdítást adjanak a haladásra, tagolják hibáikat és meg-mondhassák kinek-kinek: hol és miben kell töké-lesednie.

Ez a mi alapunk is, melyen kiindulunk. Ez azon irány, mely fele ismeretünket tart. Behatóan tagolni minden iparágat és minden iparágban az egyes tárgyakat. Es bíralatunknál nem szabad a szerint indulni: hogy egyik-másik tárgy külső dí-zítése milyen impozáns, fényes és hódító, mert a külső csillogás sok helyütt arra való, hogy a belső nyomoruságot fedezze. De be kell hatolnunk a tár-gyak való lényegébe, párhuzamot vonni az illető iparágak haladásá között a multban és jelenben, a hazában és külföldön s csak aztán valamely ipar-ág előnyeit vagy hátrányait megvilágítani. Sokat határoz nálunk az is, hogy ezt vagy azt a tárgyat láttuk-e már valamely külföldi vagy hazai na-gyobb kiállításán s ha igen: az illető cég volt-e képes azóta haladását feltüntetni vagy nem? De határoz végül főleg az is: vajjon az iparos a tárgyak előállításánál, melyik szempontot

tarította maga előtt. A gyakorlatit, vagy a művé-szít? A művészi alatt itt nem azon művészi mo-tívumokat értjük, melyek a fejlettebb kézműiparban alkalmazva, ezt a műiparhoz közelebb hozzák. De értjük azon téves és elterjedt törekvést egyes kis-iparosoknak, hogy valami nagy on nehezett csináljanak a kiállításra, mely természetesen na-gyon drága és nagyon kevés értéket bír. Ilyen pl. egy 6000 darab papirkából készült kosár, egérből csinált cipő, fehér fonállal varrt fekete frakk (melynek az öltés nem látszik) s éfélé való-ban nagy túrelmet, fáradságot, figyelmet és munkát igénylő dolgok, melyek bár kétszeresébe kerülnek, mint a közönséges kosár, borpézip, s fekete se-lyemmel megvarrt frakk, ezeknél egy szemerny-vel sem érnek többet. Legtöbb esetben még any-nyit sem.

Emlé hasonlíthatatlanul többet érnek a kö-zönséges, gyakorlati czélnak megfelelő törekvő tárgyak. És minél inkább képes egyes iparezik a gyakorlati használati igényeknek megfelelni, annál nagyobb elismerést, pártolást érdemel. Ezeket tartjuk szem előtt ismeretéseinknél és ezek előrebocsátása után egyenesen rátérünk az egyes csoportok ismertetésére. I. Csoport. Erdőtermények, félkészítmények, nehezebb faipar. E csoport készítményeinek jó része a fűton szabad ég alatt van elhelyezve. Nagyon megnéhezíti a szemlélet és ismerte-tést a katalógus hiánya. A tárgyak egy részén se cím, se cég, se közelebbi megjelölés nincs. Ha ennek folytán hibák csusznak be az ismerte-tésbe, ezekért azokat kell okolni, kik a rendezésnél elmulasztották a katalógus gyors elkészítését sür-getni. Első kiállítás e csoportban Simor János, hercegszék. Kiállított dongafákat Baranya me-gyéből (közülk 168 hectoliteres dongafákat) a zá-logosi erdőből; fatörzseket, vasuti ászókákat a

hontmegei borsónyi erdőből, tengeremléki fe-nyőeseméteket, továbbá a nyerges-nyalusi eseme-tekertől város fenyőket (mint esemetét és mint kifejlett törzset). Végül a nyers fából feldolgozott talicskák, lapátok, evészek, nyers esonak és így szepten hajózára egyengetett esonak van kiállítás. A hercegszék kiállítás az erdeszteti hivatal helyes és szakszerű vezetéséről tesz tanúságot. A hol gondot viselnek a esemetek nevelésére, a fák fejlődésére, ott jó és feldolgozásra alkalmas, tartós-ságra nézve ajánlatos nyers-anyagot nyertünk, a mi e kiállítónál is bezonyul. Es ha a hercegszék és esportjánál kedvező fogalmat nyertünk annak erdesztetéről, kétszeresen megerősödik bennünk a fölvetés ugyanazon kiállítónak a II. csoport elől el-lyezett fatárgyai figyelmes szemlélese alkalmából. Itt a Hontmegei (Kemenze) erdesztet feldolgozott fatárgyi csoportosulnak. A legártósabb búkká-ból a következő kitétnő használati czikkeket talál-juk itt együtt: lapát, tálak, czapat, trágyavilla, szénavilla, evészek. Továbbá: cserkéreg, hajlított fából készült kosarak, faszén, agancsok és az er-dőtőlaj feltüntetett minőség ismertetik meg velünk előnyesen ez erdesztet.

Deutsch József A székesfehérvári czégnak egy kis pavillonban gazdasági faeszközök vannak csoportosítva. Es pedig villák, gereblyék, seprők, talicskák, bogárnárok, kullok, lapátok, nyers fa és szerszámok készítésére előremunkált faanyagok. E czikkeket az egyszerség jellemzi, úgy, a mint azok a mindennapi használatban él vannak ter-jedve. Újítás, javítás egyikben sem észlelhető. A pécsvárad kir. közalapítványi erdő-hivatal lakocsi erdeje kiállított: bogárn., köris-tály-fákat, törzsarabokat, hordódongákat, bodnár-fákat, tűzi hasabosfát. Fatörzsek úgy vannak be-mutatva, a mint a fűrészelés deszkákká hasítottak de mivel e deszkák vaspántokkal újból töröskké foglalkozt össze, a deszkák minőségét megítélni lehetetlen. A többiekben dícséretet érdemel a gon-dos munkáltság. Gr. Zichy Antal kenyeri erdeje egy 85 éves kőrfa törzset mutatja be, melynek átmérője 135 ctmr. Úgyvánt egy 205 éves kocsányos tölgyfa is be van mutatva. Schmidt és Wohl losonezi faiparosok

kiállításai is e csoportba tartozik. Különös föl-emlteni való nincs rajta. Alap Salamon Aladár (Javrina) oly fa-anyagokat állított ki, melyek vastag papírmeme-zetek készítésére igen alkalmasak. A bemutatott papírmeme-mutatványok ipari feldolgozásra na-gyon használhatóak. Ezen iparezik, mely eddig jobbadán külföldről importáltak hozzánk, mint speciális megármelés az iparosok figyelmét. Haszná-lhatósága mellett hivatal van a külföldi czikke-kei a hazai versenytől kiszorítani. Gróf Zay és Albert faszözei hazánkban eléggé ismeretesek. A nagy-üzeti gyár ezen iparezik termelésére évenként átlag 50 embert foglalko-ztat. A gyárban egy 16 lőerejű gőzmozdony van alkalmazva. Évi termelése átlag 150.000 kiló. Cser-kéregét a gróf erdei 800.000 kiló termelnek évenként s annak végénél 1500 ember talál foglalkozást. A jeles minőségű faszözei érdemesek lábbeli-ipa-rosaink pártfogására. Kindl J. és fia (Zirc) a zirci erdőben található nyers taplókat dolgozza föl és készít belőlük tapló-sipkákat, fezeket, papucsokat esnos, tetszős alakban. Az ugyanezen anyagból készült női kalapok azonban formátlanok és oly ritkák, hogy elterjedésére nem számíthatnak. Bék János kádár (Vas) egy nagyobb hor-dó állított ki felirattal „Isten áldása a magyar Hazára”. Az egész hordóban a legjobb a fohat. (De nem a vétsébe, hanem a kivánsága.) B. Trautenberg Frigyes (Moór) agancsokat mutatott be változatos csoportban. Gróf Pálffy Móricz (Szokolány, u. p. Ná-das) hajlított nyers-fából készült összerakható kerti bútorai és ezek nyers-anyagjai a Bécsben nyoma-tott és német nyelven kiadott árjegyzék szerint elég olcsók; de a mindinkább elterjedő vasbu-tor mellett a használatban nagy tért hódítani aligha lesznek képesek. Schmid Ignác (Nádas) ó-bá-nyai (Baranyamegye) háziiparezikkeket állít ki. Nyers kosarakat, sásból fonott kosarakat, fonott székereket, hordokosarkat és fonott támlászekereket állít ki, melyeket Ó-Bánya lakosai készítettek. E czikkeket az ottani lakosság szorgalmáról dícséretes bizonyítványt szolgáltatnak.

Fuchs Emil Budapest főváros főkeresze kertgazdasági czikkeket állított ki és pedig ma-gosorozó-heggyet, gyökösöt, fogas-kapát, luczerna-morzsolót, óriás gyomlalt, nagy és kis gyomlalt, vontatót, gyegyapalt, facsemeteltetőt. Ez eszközök mindegyike kiváló figyelmet érdemel, a gyakorlati igényeknek teljesen megfelel és főleg a luczerna-morzsoló oly jeles szerkezetű, mely elterjedését a legszélesebb körökben teszi kívánatossá.

Mayer József. (Kolozsvár). Wagner István (Győr) és Hold András Budapest kapták állított ki, melyek között a legjobbak Holcák, azonban Mayer és Wagner kapták is jök, és egy kis szorgalommal teljesen versenyképesek lehetők. Bánóczy és Mór (Veszprém) founrt, Tóth Lajos és fia kádárak (Rév-Komárom) sájtárokat és szapult állítottak ki. Ez utóbbiakon a tiszta munka dícsértő megemlést érdemel. Tóth és fia munkái ár tekintetében is versenyképesek.

Herman Imre (Bánya) nyersfa-anyagokat és szerszámokat állított ki. Gyulai László (Debre-czen) hordót, kulacsot; káposztahordója csinos munka; Balogh Gábor egy kis hordót, To-l-nay Gábor (Debreecen) kádár, 2 prést mutatnak be. Ezek is — a vidéki kádárpar szempontjából tekintve — jóra való munkák és az utóbbi szorga-lommal dolgozva. Gróf Almásy Kálmán szarvasagancsokat állított ki.

Nádósy István és Kálmán (Szt.-Lőrincz, Baranyamegye) nyers kádár-, bodnár- és bogárn-fákkal vannak képviselve. Gr. Eszterházy Béla szombathelyi erde-szete főleg facsemetéket és nevelt fákat és ezek törzsműveit mutatva be. Kiállított veres fenyőt, erdei juhart, közönséges szilt, kocsányos tölgyet, fekete fenyőt, bukkót, erdei-, luczjegyenye, sima és helyenyőket.

E csoportban az erdesztet termékeit mégis legrendezettebben mutatta be gróf Sztráry Antal (N.-Mihály). Várpalotai erdejéből nyers fákat s facsemetéket, korongokat, törzseket, taplót, bukkból készült szindelyeket, bodnár munkákat, és a fából készült szamlatan, ugyan primitív, de ren-deltetésüknek megfelelő házi iparezikkeket mutat be. Ilyenek például gyertyatörők, kosarak, teknők, botok, villák, kanalak, lapátok stb. Végül a szá-

Az „Egyetértés” melléklete

— 140 ik számához. —

ORSZÁGGYŰLÉS.

I.

A kassa-oderbergi vasút ép oly zavaros mint botrányos ügyével foglalkoztatott ma a képviselőház. Az e tárgyban benyújtott törvényjavaslat három egymással összeköttetésben alig lévő dolgot tartalmaz.

Intézkedik először a javaslat az elvált állami kamatbiztosítási terheinek megosztásáról Ausztria és Magyarország között. Az évi kamatgarancia kitétt 2.948.390 osztrák értékű ezüst frtot, a melyből a javaslat szerint Magyarországra fog esni 2.408.390 frt, 540.000 frt pedig Ausztriára.

Intézkedik továbbá a javaslat a kassa-oderbergi vasutnak az eperjes-tarnovi vasut magyarországi részéről való egyesítéséről.

A javaslatnak harmadik és pedig legfontosabb s legtöbb port vert intézkedése vonatkozik a vasutépítési vállalatának adandó kárpótlásra. Az építési vállalat közel 9 millió frtnyi kárpótlási keresetet támasztott közvetve a vasutársulat, pedig közvetlenül az állam ellen. Az igazgató tanács Falk Miksa személyében kiegészített velök a kezdetben követelt 8.500.000 forint helyett 4.600.000 forintban. Ez összeget megszavazta a társulat közgyűlése s ezen összeg erejéig töltsöt bocsátott ki, a melyek az építési vállalkozóknak Deutchkának és Wahnmann Mórnak kezében vannak. A benyújtott törvényjavaslat e fizetendő 4 millió 600.000 forintot megosztja a vasutársulat s az állam közt. A vasutársulat fizet belőle 2.600.000 forintot, az állam pedig, az időközi kamatok nem számítva, két milliót. — A társulatnak vagyona összesen a mielő 2.600.000 forintot lefizesse, azért a részvényeseknek biztosított kamat-összegek vonaték le az összeg, hogy hogy minden részvényes a garantított 5 százalék helyett csak 4 százalékot kap. Ez intézkedés ellen a részvényesek feljadtak, s a saját útján s a képviselőház elé terjesztett kérvényekben fölülte botrányos színben tünteték fel e dolgot. Tagadják a részvényesek az építési vállalat követeléseinek jogosultságát, állítják, hogy az építési vállalkozók, mint a társulat igazgató tanácsosai önmaguknak szavazták meg a kárpótlást s hogy egy „strohmann”-okból álló közgyűlés által csorbitották meg a részvényesek jelen sem levő nagy többségének jogait.

A képviselők között ma egy a képviselőházhoz intézett kérvény osztatott ki, mely a társulat igazgatóságát és a fővállalkozókat egyenesen csalással vádolja; gróf Forgách Antalnak, ki mellesleg mondvá a ház közlekedési bizottságnak elnöke, — nevé pedig provisió címén kiosztott 200.000 forinttal hozza kapcsolatba. E kérvény alá van jegyezve Singer Ede részvényes által, ugy is mint Friedberger S., Apolant M., Schulz A., Bloch és Lövin berlini lakosok és részvényesek megbízottja által. Azt hisszük a felhozottak elegendők arra, hogy az olvasó fogalmat szerezzen magának arról, hogy a javaslatl kapcsolatban mily dolgokról van szó.

E törvényjavaslat a mai ülésben hosszabb vitát keltett. A javaslat mellett felszóllaltak: Hegedűs Sándor előadó, Péchy közlekedési miniszter és György Endre; a javaslat elfogadását ellenették: Orbán Balázs, Ráth Károly, Lichtenstein József és Helfy. E két utóbbi

elvtársaik nevében határozati javaslatokat nyújtottak be.

A vitára még több szónok van jegyezve.

II. A képviselőház ülése május 21-én.

Elnökök: Szlavy József. A kormány részéről jelen vannak: Tisza Kálmán, Szapary Gy. gr., Trefort Agoston, Pauler Tivadar, Kemény G. b., Szende Béla, Péchy T. Bedekovics Kálmán b.

A tegnapi ülés jegyzőkönyve felolvastatván, észrevétel nélkül hitelesítették. Előnk bemutatja Hontmege közönsége feliratát, melyben a fenyvési adókat behozott 1875: XXI. és XXVI. t. cikknek hatályon kívül helyezését kéri. Ki fog adni a kérvényi bizottságnak.

Az 1878: XVII. t. cz. 20. fejezet némely cizimeinél szükségeseké vált kiadások elszámolásáról és azok fedezéséről szóló törvényjavaslat harmadszor felolvastatván, végleg elfogadjatik és alkotmányos tárgyalás és hozzájárulás végett megküldetik a főrendiháznak. A jegyzőkönyvnek ezen pontja azonnal hitelesítették.

Következik az állandó pénzügyi bizottság jelentése a kassa-oderbergi vasut függő ügyeinek rendezéséről és az eperjes-tarnovi vasut magyarországi részéről való egyesítéséről szóló javaslatra vonatkozólag.

Hegedűs Sándor előadó: Megismerteti röviden a kassa-oderbergi vasut történetét s aztán az ezen ügyben benyújtott kisebbségi vélemény ellen fordul. Ajánlja a javaslat elfogadását, mert már meg is 4 év óta várja ezen bonyolult ügy a megoldást, s minél tovább marad, annál több kárt hoz az államra. A vasut ügyeinek rendezése okvetlen szükséges: e végett meg kell osztani a kamat garanciát a két államközé, bárha a megoldást az első tekintetre terhesnek látszik az előbeni kulesnál; e differenciát azonban elenyészletti a vasut jövedelméből meg lehet fizetni. A kassa-oderbergi vasut jövedelméből meg lehet fizetni a kassa-oderbergi vasut jövedelméből meg lehet fizetni.

Lichtenstein József nem fogadja el a Hegedűs előadó indoklását s másfél óráig tartó hosszu beszéddel mutatja ki, hogy a kassa-oderbergi vasut függő ügyeinek rendezése érdekében ezáltal a állam megterhelhetetlenül csak akkor volna indokolt, ha az állam azonnal átvenné a pályát saját tulajdonába vagy legalább kezelésbe. A kamatbiztosításnak új kules szerinti megoldása oly terhet róna az országra, a melyet elviselni nem lehetne. S meg azon esetben is, ha a vasut jövedelméből meg lehet fizetni a differenciát, az eperjes-tarnovi vasutal való csatlakozása által a vasut teljesén az osztrák érdekek szolgálatába lép s ezáltal a magyar érdekek súlyos veszteséget szenvednének. Elvetve a bizottság javaslatát, a következő különvéleményét nyújtja be a maga és társai nevében: „A képviselőház a kassa-oderbergi vasut ügyeinek rendezéséről és az eperjes-tarnovi vasut magyarországi részéről való egyesítéséről szóló 70. sz. törvényjavaslatot a részletes tárgyalás alapján el nem fogadja, utasítja a kormányt oly törvényjavaslat bejuttatására, mely a kassa-oderbergi vasut ügyeinek rendezésével járó újabb terhek elváltatását a pályák államváli tételül tegezi függővé.”

György Endre nem pártsemponból kívánja megtiltani a kérdést, azért elfogadja a javaslatot. A különvélemény azt kívánja, hogy az állam megszerezze a kassa-oderbergi vasut. Ez igen szép lenne ha a pályát Oberbergi szerezhették meg, hogy Magyarország osztrák területén vaspályája legyen és ha nem bírjuk a magyar határszélét Oberbergi terjedő 8 mérföldnyi vonalra, akkor a magyar állam a magyar területen fekvő vonal bírása által az óhajtott célt ugy sem érthetné el. Egyébiránt s a jelenlegi vállalkozási szellem sem kedvező arra, hogy az állam a vasutat bírtokába vegye. Védelmébe a vasuti politika terén eddig felmerültek, ajánlja törvényjavaslat elfogadását.

Helfy Ignác közlekedési szempontokból bírálja meg a törvényjavaslatot.

Két mód van arra, hogy zildt vasuti hálózatunk rendezzük. Egyik az, a melyet szóval elbaratim évek óta védemnek, hogy az állam kezze egyesítessenek a létező vasutak egymásután, a mint a körülmények engedik. Ez volt mindenkor meggyőződése, és e rendszert követi ma Európában csaknem minden állam.

Van egy másik mód, a melyet a t. kormány mindig hangzottatott: ez a csoportosítás rendszere. Hogy maradjanak meg a vasutak a társulatok kezében, de egyesítessenek a kisebb vasutak és néhány nagy társulat bírja azokat. Lehet helyes az egyik, lehet helyes a másik. De a kormány részéről szóló nem látott egységes irányt sem egyik, sem másik módra nézve.

Az mondta a t. bizottsági előadó ur, hogy a kassa-oderbergi vasut megvételről beszélni nehez, mert az osztrák kormány abba nem egyeznék, hogy magyar adminisztráció legyen az ő területén. Szólok erre nem lát okot. Egy vasut nemzetközi objektum, s van pl. Bajorországban egy kis pálya, mely egy más államé, a nélkül hogy a legkisebb bajt okozná. De a t. miniszter nem is

kísérelte meg, — legalább az összes előterjesztett iratokból egyetlen szóval sem tálszik, hogy a t. kormány csak kísérletet tett volna is, hogy az osztrák kormányt ezen átadásra rábírja.

Azon intézkedések iránt, melyek e törvényjavaslatban vannak, alig lehet eltérés közöztünk. Nem lehet eltérés először azért, mert a mit a törvény kíván, az tulajdonképp már előbbi törvények által meg van parancsolva. Hogy a kamatbiztosítási terhek megosztásának, meg van parancsolva a 67-iki törvény által, hogy a függő ügyek rendezésének, meg van parancsolva a 75-iki törvény által. De ha ez nem volna is így, kétséget nem szenved, hogy a magyar állam hitele megkötésére, hogy ezen, már régóta mindinkább bonyolult ügyek a föld színeről elenyésztessenek.

De nem látja a fő ezelt elve, mely az volna, hogy egy magyar vasutálattól lehessen egyszer létrehozni, a mi csak az által történhetné, ha e vasut államváli tételnek.

Beszéde végén a következő határozati javaslatot nyújtja be: „Határozza el a ház, hogy a kassa-oderbergi vasut függő ügyeinek rendezéséről és az eperjes-tarnovi vasut magyarországi részéről való egyesítéséről szóló törvényjavaslat el nem fogadandó, a kormány a kassa-oderbergi vasutnak állami kezelés alá vételéről szóló javaslat beadására utasítsa.”

Orbán Balázs: Közönséges korszakban épült vasutaink mindenkinek meg van a munka tanúsága, meg van a maga botrány-kronikája. A vasuti szédülés — mely egykoron világszerte felütötte fejét — üldözöbe vételén, nálunk kereset és talált vétkes üzemei számára háladátsöt talált. Igen, mert az állam a részedetés ellen, addig a mi naiv és szakértelem hiányában szenvedett közlekedési minisztereknek egyszerűségükkel erőd jöhiszemisége és (Derültéje) a szélső baloldal) alant szakközveitől való függése: a rajtafogás nélküli szabad működést biztosítja számukra. Ez alapok annak, hogy a még Törökországból is kiküszöbölt vasuti szédülés nálunk valóságos eldorodót talált. Mig másutt első szánypróbatátságunknál felismertették a rendszerint kiküszöbölték vagy hüsr kerültek: addig nálunk végig engedtek játsznai a botránydrámanak minden felvonását, kormányférfiak a mulasztók és bünösök lakoltatása helyett az államot lakoltatták s a reájuk is árnyat vető botrányokat akként igyekeztek elpalástolni, hogy az állam által megvették, még pedig drága kamatra szerzett pénzen a szédülő vasutakat, melyek az engedélykormánytól kezdve a kiegészítés minden phasizán át: a mulasztások, a hülsen kezelés, a vétkes bünös elnézése, parajtkodás és kötelelenségmulasztás oly hosszu sorozatát tüntetik fel.

A kassa-oderbergi vasut a botrányok terén nem sokat enged a keleti vasutnak. Mindenki tudja, hogy ennek 1 millió, amannak fél millió, másoknak százazereke menő rebachja volt a kassa-oderbergi vasutal folytatott amerikai módú secheffelés. A hirlopok tüzetesen foglalkoztak a vasut botrányával, a közönség igazgatókötésben tartottat az e vasut körül fölmerült botrányok szemébe, melyek a velojogal felruházott kormánybiztos hallgatag bejegyzésével történtek, s ki azok ellen óvat nem tett, daczára annak, hogy az állam is érzékenyen károsítottat. Ez érdekében sértett külföldi részvényesek tele lármaták a világot, becsmérelték államunkat, pengellere állították igazságszolgálatának, bünpalástoló kormányunkat, élesen megtámadták nemzeti becsületünket. Erre azért hosszabb szélesedn következtet s most elől a kormány s az egész skandalum árát hazánk által akarja megfizetni.

Ha a kormány a kassa-oderbergi vasut botrányait is e vasut megszerzésével akarja elenyészteni, meg fog tudni a helyzetet barokizni, mert ezen fátlyorbitsának meg lenne nem nemzetgazdasági haszna, mig a mások által elkelt pénznek az állam általi megtérítéséből, csak új teher hárulnak már is teher alatt roskadozó államunkra.

Elfogadja a Helfy által benyújtott határozati javaslatot.

Ráth Károly röviden akar szólni, mert Lichtenstein beszédjének kiindulási pontját magáévá teszi. A fő pénzügyi és közlekedési bizottságnak korábbi években tett jelentését bizonyítja, hogy nem mindig volt az a nézet uralkodó, hogy az építési vállalkozók követeléseit jogosultak és méltányosak. Azt hiszi, hogy a pálya megvételé által fog lehetni véget vetni a bonyolalmaknak. Nehézségekkel a megvétel alig fog járn. Szólok a javaslatban foglalt megoldási módozatok nem fogadhat el, hanem pártollá a Lichtenstein által bejuttatott határozati javaslatot.

Péchy Tamás miniszter szólt fel ezután. A vasut ügyének tárgyalásánál nem látja szükségessé a miniszterisége előtti időre visszatérni, mert az mindegyre ma megoldásra nézve, hogy akármi-kép álltak az ügyek azelőtt. A vasutak bonyolalmak ügyeinek orvoslását 75-ten kezdték meg, s akkor már a kassa-oderbergi vasut kiközösít a legtöbb bajjal, mert legtöbb gazdának a kezén ment át. Akkor is a most megajánlott megoldási

mód lett megállapítva, s arra váltók is lettek kibocsátva; a váltók pedig nem tűnnek magyarozatot. Ily körülmények közt vette át szoló ügyet, s akkor is úgy vélekedett, hogy a 4.600.000 frt teher ujjolag nem terhelheti az államot, de miután a követelésből por is keletkezhetett volna, jónak látszott a 2.240.000 frt kárpótlási összegben megnyugodni. A jelen javaslatban látja föltálva azon közép utat, mely mind a két félnek érdekeit ki egyenlül s ép azért ajánlja annak elfogadását.

Boross Béni hosszabban kívánván szólni a tárgyalás folytatása a jövő ülésre halasztatik. A főrendiház jegyzője átnyújtja a főrendek üzenetét, melyszerint a főrendiház elfogadta az 1876. XXXIII. t. cz. I. szakasza 9-ik pontjának módosításáról, a rendőri bejelentési intézményről és a végülgyi vasut megvételéről szóló javaslatokat. A honvédségnek a határon túli alkalmaztatására vonatkozó képviselőházi határozatot a főrendek hozzájárulásuk által országos határozattá emelték.

A jövő ülés napirendje fölött hosszu vita keletkezik, végre a jövő ülés napirendjére tüzetik: a kassa-oderbergi vasut ügyének tárgyalása, a vizsábályozási társulati törvényjavaslat módosítása, belügyminiszteri javaslatok és az erdőügyi törvényre vonatkozó két határozati javaslat. A napirenden a már felsorolt tárgyak után a rendőri büntetőkről szóló törvényjavaslat fog következni, ha addig a kibirtokosok földhitelezetéről szóló törvényjavaslat nem volna tárgyalható.

Ülés vége 3 órakor. Legközelebbi ülés holnapután, pénteken lesz.

A főrendiház ma rövid ülést tartott, a melyen elintézte azon törvényjavaslatokat, a melyeket már fennebb említettünk a képviselőházhoz átküldött főrendiházi üzenet megemlékezésénél.

Waddington jegyzéke a görög kérdésben.

A „P. L.” nyomán itt közöljük a francia külügyminiszter jegyzékét, a melyben a görög határrendezés illetőleg „következtesen szólítja föl a hatalmakat:

Páris, 1879. ápr. 21. Azok a kérdések, a melyeket a berlini szerződés 13. jegyzőkönyve fölvetett, közvetlen alkudozás tárgyai voltak a legutóbbi időben, a melynek azonban nem volt sikere. Október havában megkerestük a hatalmakat, hogy intervénáljanak Konstantinápolyban, hogy határozott bejegyzését adja a porta a Görögország javára végrehajtandó határrendezés elvébe és hogy nevezzen ki meghatalmazottakat, ezeket pedig bizázzal, hogy a hellén kormány meghatalmazottjával tanulmányozzák az új határvonal föltételeit. Ertesülvén a fogadtatásról, a melyben az a lépés részülést és azon óhaját által lelkesítette, hogy onknytes tett által előzi meg annak hatását, elhatározta a porta, hogy összeköttetésbe lép az athéni kabinettel, és mind a két kabinet kinevezte illető biztosit, a kik Prezbazban gyültek össze ezután.

De alig kezdettek meg az alkudozások, máris komoly nehézségek merültek föl. A hellén biztositok hivatozták a kongressus határozataira, ragaszkodtak ahhoz, hogy a 13. jegyzőkönyv határvonal képezi a kiegyezés változathatlan alapját; ottomán kollektív kétségbe vonták annak kötelező erejét és tudatták, hogy elkészületlenül szükséges más teret keresni a vita részében.

E pillanattól kezdve fundamentális kérdés válszította el egymástól a két kormány képviselőit, amely csakhamar az értekezések sikertelenségét volt okozandó.

A porta biztosit, alkalmazva elveiket, rectifikált határvonalat terjesztettek elő március 17-én, a mely a Volo öbölén megállapítandó pontból indult ki és az Aspropotamos völgyében végződik.

A görög biztositok megjegyezték, hogy ez a vonal semmit tekintetben sem felel meg a kongressus utasításának, és minthogy 6k utasítás kaptak, hogy azoktól ne térjenek el, lehetetlennek tartották a tárgyalások folytatását, a melyek az nap meg is szakadtak.

Ez resüméje a közben történeteknek, melyeket jegyzőkönyvébe vesz az athéni kabinet, hogy március 17-én, a július 13-iki szerződés 24. cikké alapján, igénybe vegye a hatalmak közvetítését. A kongressus bizalmát fejezte ki, hogy a két félnek sikerülni fog a megállapodás, az események nem változták be ezt a reményt. Európa szerepe most már szabatosan ki van jelölve.

Azon okok, a melyek nyolcz hónappal ezelőtt nem engedték a görög kérdés elhanyagolását, nemcsak nem vesztettek erejükből, sőt most kiváló módon követelik tekintetbe vételüket. A berlini szerződés végrehajtása minden lényeges pontját illetőleg teljes folytatásban van azóta és haladék nélkül végleges szentesítést fog nyertni azon orosz csapatok kivonulása által, a melyek még szállvára tartják Kelet-Bumáliát. Fölösleges megemlíteni azokat az aggodalmakat, a melyek-e határidőhez fogódznak.

Adele nem felelt; zsebkendőjét ajkaihoz szorította, hogy elfojtsa zokogását... És Tussaud így felelt: — Légy nyugodt, tizenegy óráig honn leszek. Midőn elváltak, André kezét nyújtott Tussaud asszonynak és kezét oly sajátjóságon megszorította, hogy a nő láthatóan megrázkódott. Houdard így szólt: — Tehát holnap Tussaud asszony! — Isten ómál, mondd a nő. — Igen holnap, ismételt Tussaud, ha én nem lennék itt, nóm fog fogadni. És ezáltal azon arra, mint Houdard este mondott, nevette hozzá tervé: — Ő majd kedvesen fogad, és többé nem lesz okod azt mondani, hogy nem szeretetelmő.

Adele lesújtá azon szavak, egy székbe fogódzott, André józian nevetett és Tussaud meg jobban, a pillanatban a legszellemdusabb embernek tartá magát. Másnap midőn Tussaud André tanácsa szerint ügyei elintézésre távozott hazulról, Houdard, ki már egy fél óra óta leselkedett a ház körül, midőn Tussaud az utca sarkántávozni látta, belépett a gyárba. Mint a ház barátja, ismerte a szokásokat; a konyha felőli ajtón lépett be és összetűközt a szobaleányval, ki Ceciliát vezette a neveldebe; most az ebédelő ért, anélkül, hogy eszengette és megzavarná a felügyelőt a gyárban, vagy Tussaud asszonyt, ki szobájában öltözékevel volt elfoglalva. Hábózás nélkül ezen helyiség felé tartott; a kules az ajtón volt, ezt megfordítá, belépett és maga után betette az ajtót. Adele ponygolóban volt, és nem gondolhatott egyébét, mint hogy a szobaleány lép be ily merészen, nyugodtan visszafordult tehát, midőn megpillantá André, rögtön ijedve hátrált és kiáltá: — On itt... távozék! — Adele, végeztünk kell; a pénz itt van nálam, akarja ön? — On nyomorult... távozék! Távozék! kiáltá és szegyenkedve a mennyeire lehetett, egy fészül köpenybe burkolta magát, és az ágy függőnyei mögé rejtődzött.

— Távozi, sóh! Te nagyon is szép vagy, és akarod ellenére meg leszesz mentve... Ezzel a nőre rohant... Adele felsikoltott: — Segítsél! segítsél! De André feléje rohant, izmos karjaival átölelte, és beajkálta eljót kiáltását a nő hörgő: — Bocsássom el... rablő... alvó... őn meg! És segélyért kiáltott, de a munkások kalapcsainak szobályos ütései tulhangozták kiáltásait. Midőn Tussaud visszajött, André az ebédőben várakozott kérdé. — Nos tehát? — Őn elhoztam a pénzt. — Őh! kiáltá Tussaud, karjaiba bevonulva és megcsókolta, te becsületem mentéd meg! — Adele elpirult ezen esők miatt; nagy zavarában volt; és ügygyű arcot öltött; nem tudta, hogy viselje magát, különösen midőn Tussaud neje szobájá felé rohant és Adelet magával vonszolta visszajött, és így szólt: — Nézd csak André, ő sir... Szegény angyal, mi hála barátunknak meg fog viszszá mentve: Ne sirj többé Adele, öled meg őt, ő vanna csak becsületünk... André úgy érzé magát, mintha ittas volna, és tántorgott, midőn áldozathoz közzeltett. Az utóbbi felsikoltott, amit Houdard ajkai homlokán érezé, úgy tetszett neki, mintha megégették volna. (Folytatás következik.)

Törökország és Görögország viszonyainak jelen állapota összehasonlítható e kérdést, kiterjesztve azon igazgatási szinhelyet, a melyeknek a hatalmak erélye elejét venni törekszik.

Azért a mi véleményünk szerint ajánlatos teljesíteni az athéni kabinet felszólítását és haladék nélkül hozzáfogni a problema megoldásához. A kongressus el akarja harítani a nehézségeket, a melyeket a határok rossz megállapítása okoz ez idő szerint, a két állam közt. A porta az általa tett ajánlatokkal máris elismerte elvben azokat az áldozatokat, a melyekkel a béke megszilárdításának adós. Mi tehát azt kívánjuk most tőle, hogy egy lépéssel többet tegyen és pedig azt várjuk tőle, hogy végrehajtsa a 13. jegyzőkönyvben foglalt határozatokat. Törökország s Görögország addig távoli szinhelyen és illető nézetek eredi eltérése mellett vitatkoztak érdekek fölött. Ezt az eljárás kimerítették és itt az ideje, hogy mást keressünk. Mi azt indítványozzuk, hogy a tárgyalások Konstantinápolyba helyeztessenek át, az európai akcióközpontjára, a mely most már a berlini szerződés 24. cikkének értelmében is a közbenjáró lenne az alkudozások sikerének megkönnyítése végett. Az a hat hatalom, a melyek megállapodtak ezen új biztosításában, meggyeznének tehát, hogy tudassák Görögországgal, hogy kérésre meghallgatottat, egyszersmind egyöntetű eljárással meghívják az érdekelte feleket, hogy meghatalmazottakat nevezzenek ki a tárgyalásoknak Konstantinápolyban való új felvételére.

A mi a közvetítési illeti, ennek gyakorlását a portálnal megbízott képviselői konferenciájára bízzuk.

Foggadja stb. Waddington.

Irodalom.

A magyar tud akadémia kiadványai.

Első tudományos intézletünk kiadványából egész csomó került a könyvtárba, ha ugyan valóban oda kerül, mert az akadémiai kiadványait nem valami serény módon terjesztik és általában csak szórányos módon bukkannak elő a könyveskedésekben, vagy pedig oly későn, hogy akkor már megunta tudakozóink megérkezésük fölét, a kit érdekel.

Archivum Rákócziánum. A II. Rákóczi Ferencz vonatkozó irod. gyűjteményének negyedik kötete, kiadja a tud. akadémia történelmi bizottsága. Címe: „Gróf Beresényi Miklós főhadvezér és fejedelmi helytartó levelei Rákóczi fejedelemhez”, az eredeti kéziratokból a titkos jegyek fölfedezésével közli Thal y Kálmán, ki a kötet végén érdekes megjegyzésekkel kíséri a leveleket. Az egész kötet, mely a mozgalmas korszak had- és belgyi adatait és levelezését folytatja, csupán gróf Beresényi Miklós leveleit tartalmazza Rákóczi fejedelemhez 224 lapon s a szátmári békától 1711-től 1712 végéig terjed. Késztetelenül az Archivum Rákócziánum egyik legbecesebb kötete, egy irodalmi mint történelmi szempontból. Valamennyi levele Beresényitől való, a szabadságharc és föntözésköz, kinek értelmes, igazán kurcz jellemet, a nagy ügy iránti lángoló lelkesülést, és tevékenységét, a fejedelemtől iránti szeretetét, elevenen állítják élénkbe s megismerjük belőle a diplomátust, sőt a kard kemény víztözeben a toll emberét is, ki magyarosan a kifejezés erejével ír. Lengyelországban, a bujdosás szomorú idejéből írja, nagyobb részt titkos jegyekkel melyek megfűtése nem kis fáradság volt. Mint e levelezések tanúsítják, az akkori emigráció, különösen Rákóczi és Beresényi működése, szorosan bejárt az európai történelembe, név szerint a lengyel, orosz, francia, svéd és török viszonyokra. Nemcsak a magyar történelme vonatkozású az itt levő új és jellemzetes adatok, de az akkori Európa történetébe is nem egy vonással járunk, különösen pedig nagy Péter czárna vonatkozásban. Beresényinek Rákóczihoz intézett levelei a városárvai levéltárban 1712. szeptember havál végépen megszoktak. Az ezen időtől 1717. őszig, vagyis a törökországi találkozásig írottak, — ha ugyan örökre el nem veszték, jegyzi meg Thal y a végzősben. — valószínűen a párisi nemzeti könyvtár, külgyi levéltár, avagy a konstantinápolyi francia követség irattárában leppanganak, Rákócziánk egyéb bujdosáskori irományaival.

Monumenta Hungariae Historica. „Magyar történelmi emlékek, szin. ént. akadémia történelmi bizottságának kiadványai: III. Pál pápa és Farnese Sándor bíbornok” Magyarországra vonatkozó diplomaciai levelezése. (1535—1549.) A napolyi levéltárban létező Farnese-ostályban tett saját kutatásai nyomán közli Ováry Lipót, 208 lap. A levelek legnagyobb része olasz nyelven, egy kis része latinul van írva. Mindezeket várti tájékoztató bevezetés (XXXVII. lap) vezeti be, látja el magyarázatokkal. A gyűjtői a farnesei okiratok közül az alkalmossal csak a Vatikánból származó leveleket mutatja be, illetőleg a pápai nunciuszoknak s

és akarod ellenére meg leszesz mentve... Ezzel a nőre rohant... Adele felsikoltott: — Segítsél! segítsél! De André feléje rohant, izmos karjaival átölelte, és beajkálta eljót kiáltását a nő hörgő: — Bocsássom el... rablő... alvó... őn meg! És segélyért kiáltott, de a munkások kalapcsainak szobályos ütései tulhangozták kiáltásait. Midőn Tussaud visszajött, André az ebédőben várakozott kérdé. — Nos tehát? — Őn elhoztam a pénzt. — Őh! kiáltá Tussaud, karjaiba bevonulva és megcsókolta, te becsületem mentéd meg! — Adele elpirult ezen esők miatt; nagy zavarában volt; és ügygyű arcot öltött; nem tudta, hogy viselje magát, különösen midőn Tussaud neje szobájá felé rohant és Adelet magával vonszolta visszajött, és így szólt: — Nézd csak André, ő sir... Szegény angyal, mi hála barátunknak meg fog viszszá mentve: Ne sirj többé Adele, öled meg őt, ő vanna csak becsületünk... André úgy érzé magát, mintha ittas volna, és tántorgott, midőn áldozathoz közzeltett. Az utóbbi felsikoltott, amit Houdard ajkai homlokán érezé, úgy tetszett neki, mintha megégették volna. (Folytatás következik.)

AZ EMBERI TÖ.

(Assommoir.)

Egy család története. 41

REGÉNY.

Írta: ZOLA EMIL.

(Folytatás.)

— Kedvesem, még mindig Françoisnál ül; úgy tesz, mintha újságot olvasna... bizonyosan tervel valamit. Lantierről beszélt. Őt ment ki megfigyelni. Minden ügyről hírelt komolyab. Gervaise. — Vajon részeg-e? kérde Virginietől. — Nem, felelte a nagy barna. Nyugodtan látszik, s ez a legnyugtalanabb. Igaz is, miert

A NAGY IZA.

Bouvier Elek regénye. 41

MÁSODIK RÉSZ.

A LACUÉE UTCAI BÜNTETT.

(Folytatás.)

De ezen időben naponként jártak le váltók, és Tussaud a legnagyobb figyelemmel volt André iránt, ha Adele ajtót mutatott neki, Tussaud nem tudva a történeteket, meghívta ebédre, és a szegény asszony átváta, miszerint ezen nyomorult a ház utolsó támasza, hallgatott. Egy nap Tussaud kimerülte haza jött; egész nap ügynökönél járt; segélyforrási kiapadtak, reménye eltűnt; a másnap délg nem szerezhet pénzt, bukása bizonyos. Lesújtva egy székre hanyatott, és sirni kezdett. Neje meglátottan, hasztalan ügyeket vizsgálta. Houdardt említé. Tussaud azt felele, hogy André néhány nap óta tartózkodóbb iránta; úgy látszik el akarja hagyni, és már remeg az előlegezett összegekről...

— És a szerencsétlen könyveket fakadva, így szólt: — Én el vagyok veszte... mindennek vége... Lásd, ha megölém magamat, talán sajnálnának benneteket.

— Ne mond ezt! kiáltá Tussaud asszony, félröfölnél térdre borulva.

Minután megvisasztalta, és letörle könyveit, a helyzet szemügyre kellett venni, ugy, a hogy volt, azaz, hogy a más nap nem jutnak pénzhez, esodót kell mondaní; és az egyetlen ember, kihez segélyért folyamodhattak, André volt. Elhatározták tehát, hogy ebédre hívják, és tudtára adják a valót; ez visszatetszett Adelenek, de nem lehettek egyebet, ré szánta tehát magát.

Tussaud szokott kávéháza ment, ott találkozott Houdardal és meghívta ebédre. André határozottan visszautasította, és okul azt adá, hogy Tussaud asszony oly rosszul fogadja. Ezen nyilatkozata megzavarta a derék bronzgyáros. Tehát neje okozta barátja elhídegülését és Tussaud azonnal így szólt önmagához: — A nők mindnyájan egyenlők, mert ez nem lehető, kinek minden szava bók, mert barátai ne-

jeivel együtt bánt, mint társával, a női kacséréség föllázad. Mert amár nóm szép, még sem figyel rád; és kacsérésága daczra, még sem udvarol neki. Komolyan feltette magában, hogy kérdőre vonja Adele.

Houdardral szemben erősíté, miszerint nagyon csalódik Tussaud szonnyra nézve, sőt ellenkezőleg neje panaszkodik, hogy többé nem jön ebédre. André látszólag hitt szavainak, és elfogadta a meghívást. Midőn belepétek, Tussaud felé vonta nejét, Houdard sejté a történeteket, a férj ügyügyien kérte nejét, legyen szívesesebb barátja iránt; Adele zavarba jött, nem talált szót a feleletre, midőn Tussaud a szavakkal végzé: — Te megfűtethetetlen jellemeddel és kacsérésággal megfosztasz minden ismerősömtől... Ha André enyelegne veled, otobaságokat beszélne mint valami flú, ez mulattatna, és te kedvesnek találnád, nincs okod oly nagy szemeket meresztetni reám; én nem mondom, hogy helytelenül viselőd magadat, de mulatnál... Ha egy nő férjnek fülele van, az asszonynak az ismerősökkel állásuk szerint szeretetremólkos kell lenni... Es te tudod, hogy mi nem nélkülözhetjük André.

Adele nem felelt; az asztal körül a székeket rendezé, és mosolygva így szólt: — Úljön ide mellém Houdard nr. Az egész ebéd alatt előékenységet

legatusoknak III. Pál pápához s Farnese Sándor bíboroshoz intézett magyar érdeklő jelentéseit, valamint egyes magyar államfőiről, egyháziakról, a török ellen Magyarországon vitt harcokról részelt vallás- és hadügyekről, valamint a magyar nyelv- és irodalomról, 1535-től 1549-ig, részint egészen, részint kivonatban.

A nyelv- és irodalomtudományi közleményekből a XV-ik kötet első füzeté (176 lap) tartalma ez: „A turkoman nyelvéről. Vámbéry Armin értekezése, ki a török nagy nyelvetanulmányait és tagjait röviden jellemve, a múlt század második felében élt Makhdumkuli turkoman költő Divánjához közöl mutatókat az eredeti szövegben megírásban és fordításban, mint az írott emlékekben oly szegény turkoman nyelv tanulmányozásához való anyagot. „Az Erdély-övezet német hangnani sajátosságai. Szigethy Istvánról. „Oroszlapp nyelvmutatók. Máté evangéliuma és eredeti textusok dr. Genetz Árvitól, a fiun tudóstól, ki másfél év óta Budapesten dolgozik és fordítást, mint az írott emlékekben oly szegény turkoman nyelv tanulmányozásához való anyagot. „Az Erdély-övezet német hangnani sajátosságai. Szigethy Istvánról. „Oroszlapp nyelvmutatók. Máté evangéliuma és eredeti textusok dr. Genetz Árvitól, a fiun tudóstól, ki másfél év óta Budapesten dolgozik és fordítást, mint az írott emlékekben oly szegény turkoman nyelv tanulmányozásához való anyagot.

Az akadémia egyes osztályaiban tartott értekezések és felolvasásokból a következő füzetek jelentek meg:

A történelmi tudományok köréből. (Szerkesztő Fraknói Vilmos osztálytitkár.) „Erszébét, Anglia királynéja és Ausztria. (1563-68) adat a XVI. század vallási történelméhez kiadatlant kuttok nyomán Wertheimer Edőtől, ára 30 kr. — „A királyi könyvek a vegyes hazakébi királyok korszakában. Hajnik Imre levelező tagtól, ára 10 kr. — „Az első házai hírlap. (1705-1710) írta Thaly Kálmán levelező tag, ára 30 kr. — „Dobó István Egerben. Székfoglaló értekezés, Gyárfás István levelező tagtól, ára 50 kr.

A társadalmi tudományok köréből. (Szerkesztő Fraknói Vilmos.) „Emlékezés Fogarasi János föltől. Tóth Lőrincztől, ára 40 kr. — „Két legújabb törvényhozási mű a polgári perjör köröböl; a német perrend és az osztrák perrendtartási javaslat. Zlinszky Imrétől, ára 40 kr. — „Magyarország népességének szaporodása és fogyása országos és nemzeti statisztika szerint. Keleti Károlytól, ára 20 kr.

A nyelv- és szótudományok köréből. (Szerkesztő Gyulai Pál.) „Emlékezés Székács József föltől. Ballagi Móról, ára 20 kr. — „A nevek „uk” és „ik” személyragjai. Imre Sándortól, ára 20 kr. — „Bankvis Kleon új görög drámái, ismertetés T. Elytvántól, ára 30 kr.

A matematikai tudományok köréből. (Szerkesztő Szabó József.) „Mars felületének megfigyelése az ó gyalog csillaglásán az 1877-iki oppozíció után. Konkoly Miklóstól, ára 10 kr. — „Allócsillagok színképeinek mappirozása. Konkoly Miklóstól, ára 10 kr.

A természettudományok köréből. (Szerkesztő Szabó József.) „Urvölgyit, egy új réz-ásvány, megismerteti Szabó József, ára 10 kr. — „Emlékezés Balla Károly föltől. Gaigóczy Károlytól, ára 10 kr. — „Uj adatok Magyarhon kriptogram virányához az 1878-iki övből. Házslinszky Frigyesföltől, ára 10 kr. — „Néhány gázkeverék szinképi vizsgálata. dr. Lengyel Bélától, ára 10 kr. — „A gyula-dásról. dr. Thanhofer Lajos tanártól, ára 40 kr. — „Adatok a dentinogén finomabb szerkezetének ismeretéhez. Teschler György tanártól, több ábrával, ára 60 kr.

— „Képes világtörténet”. Írta dr. Ribéry Ferenc, kiadja Ménéer Vilmos. Első kötet 7-8-ik füzet. Egyiptom érdekes történetét folytatja, s részletesen ismerteti biros építkezéseit, társadalmi viszonyait, közigazgatását és törvénykezését, irásmodját, a zsidók időzését Egyiptomban; továbbá a zsidók kiköltözését Egyiptomból, Mózes törvényhozását, s a bírák korát és a zsidó királyság kezdetét; aztán Phoenicia ismertetése következik. A diszes kiállítás füzetében számos kép és rajz van, melyek a tanulságos szöveg mellett nagyon alkalmasak a keletkezés növelésére, és alkalmasok arra is, hogy a sok mindenféle német vállalatot ló-futó és ajtóra kopogató kolportánsok úzérékesztés megseppantsát. A füzetes vállalatok mindig örömetelvet vette és veszi a közönség, mert apró részletekben fizetve, könnyen jut nagyobb művekhez. Persze, hogy vessz azán összevissza lim-lomot is, a mit nyakára visznek. A „Képes Világtörténet” megérdemli figyelmét, s füzeteként a 30 krajczárt. Sokkal jobbat és drágábbat kap benne, mint legtöbbször a német könyves tarsolyokból szoktak kinálni. Nem ártana, ha a jó és drágább műveket általában így fizetése valamire marad a barmérésben, ha nem iszik? ... Istenem! Istenem! csak ne történjék semmi sem!

A vasalón, nagyon nyugtalanítva, kérte, hogy hallgasson. Egyszer esend támadt. Putois asszony kelt fel s énekelte: „A hajótörés” című dalt. A vendégek némán s nyugodtan hallgattak; még Poisson is kivette pipáját szájából, hogy jobban hallhassa. Kezével élenken hadonászott énekes közben, mintegy kísérve az ének részleteit.

És a hullámról beszélt
A ronselet hajó felett.

— Ez már a komolyabb fajtából való volt. A dal hő képet nyújtott a valóról. Poisson ki utazott a tengeren, helyesbül bolintotta fejét, hogy bizonyos a részletek. Az ember különben is megérezte, hogy a dal Putois asszony kedélyező illó. Coupeau félrehajolt, hogy elbeszélje, miképpen pofozott fel Putois asszony egy este a Poullet utcában négy férfi, kik meg akarták beesteleníteni. Ezalatt Gervaise, Coupeau mama segélyével feltalálta a kávé, bár még a savoyi tortát gyűszagostok. Nem hagyta lelni, azt kiabálták, hogy most rajta van a sor. Ő védekezett, sápadt arccal, s igen roskedvűen, még azt is megkérdezte tőle, hogy talán a ludpeneze megártott s attól van rosszul. Ekkor végre elenekelte az „Ah hagyjatos engem aludni” refrainú dalt, midőn elérte az utolsó sorhoz, azon óhajoz, hogy aludhassék s szép álom lebegjenek körülé, szeméi kissé lezáródtak s tekintete az utzán tévedezett. Mindjárt aután Poisson kelt fel székéről s gyenge főbőcczentesel köszöntve a holgyeket, bordalba fogott: „A francia bor”. Azonban egy éneket, mint egy reped fázék, csupán az utolsó versszak idézett első hatást hazafias irányával, mert midőn a háromszimű zászólóról beszélt, magásra felemelte poharát s fenéki kiüríté azt.

Majd a románok követték egymást, Bochenó egyik barcarolejában Velenec gondolat fordultak elő, Lorillenné bolerojában Sevilláról s Andalúzról énekel, míg Lorilleux egészen Arabia illatszeri ragadtatta el magát, midőn dalában a szép Fatime szerelméről emlékezett. A ziros szót körül, az étellát által feltett levegőben arany atomok nyíltak meg, forró égeli, elefantos ebérségű nyak, ébenhajfűrtök, holdas éjszón való

latokban igyekedének közönségünk kezébe jutni, mely a német könyv-kalmárok számára annyiszor nyul a zsebbe.

— Jókai újabb munkáinak népszerű kiadásából. Pfeifer Nándorral a 12-ik és 13-ik füzet jelent meg, s a 110 lapos füzetek ára 40 kr. A 12-ik füzet tartalma: „A fránya hadnagy”. Még sem lesz belőle tekintetes asszony. „A 13-ik: „A fekete sereg”. „Hol leszünk két év múlva”. „Báró Jósika Miklós”. „Egy szónok, a ki el nem áll”. Két színmű. A nemzeti színház könyvtárából (Kiadja Pfeifer) a 12-ik füzet Várdai Antalnak nem régen elcsúszott „Eredendő bün” című 4 felvonásos drámáját tartalmazza. „A 60 krajczár. (Az eddigi füzetek ára 40 kr. volt). — Az új Nagel Ottó által megindított „Népszínház” műsorában 2-ik füzet gyantán „Kókó” című énekes francia bohózat jelent meg, ára 50 kr.

Dunántúli hadjárat, második közlöny Thaly Kálmántól. — Adalék Dobó István és Balassa János öszezűkítéséhez, közli Károlyi Árpád. — A pragmatika sanctorum története. (Joly) Jakab Elekföltől. — A történelmi iradalmi rovatban Fülöp Gyula, ismereti Práknai művét Vitéz Jánosról és B. Nyáry A. a. b. Radnányi könyvét a magyar eszládteletről és hártásról. — „A művészeti és a nem-művészeti utazásról”, az országos képtár albumának érdekesen írta Pastiner Gyula, a felolvasás a Kistudományosság ülésén Greguss Agost. A 26 lapra terjedő füzet ára 50 kr. — „A magyar protestáns egyházi és iskolai „Figyelő”-ből, melyet Czeller Marcell Felső-Bányán szerkeszt, a májusi füzet következő tartalommal jelent meg: „A legújabb német tudomány”. Veltenszky Móról; „Az evangéliumi beszéd alapveitéről”, Gulyás Lajosföltől; „A világtörténet”, közli Lukács Odón; „Ki a francia szótárak dallamának szerzője és apróbb közlemények.

— „A Magyar Lexikon”-ból ismét két füzet jelent meg, már a 27-28-ik Rautmann Frigyes kiadó egy új nagy vállalat nem közönséges nehézség iránt elismerésre méltó bátorságot tanúsított, mikor megindította, s ma már a közönség is elég figyelében részesíti. A szerkesztő: Somogyi Éde pedig szorgalmasan tölti be futófél-füzetet az alfabeta nagy sorait. A 27-28. füzet meg a B betű elején jár Belugimól Beresin Illésig. Egy-egy képmelléklet is van a füzetekben: magyar és tót népszeletek, s a csibe fejlődése a tojásban. Egyes füzet ára 30 krajczár.

— Ertekezések a filhetegeknél alkalmazható vizsgálati módszerekről. Irta Kun Zoltán. Kaptható a szerzőnél S. Patakon. Ára 1 frt.

— Néhány nyelvölögességek a magyar reformált egyház zsinati előkészületei ügyében. Irta Révész Imre. Megjelent Debreczenben ára 15 kr.

— Vázlatok az állatok fejlődés történetéről. Két előadás, melyeket Mihálkovic Géza a természettud. társulat est-éjén olvasott fel. Ára 50 kr.

— Világtörténet. Irta Sebestyén Gyula, Megjelent a 4-ik füzet. Kaptható 30 krajczár Weismann testvérekföltől.

— Tinctura encalypti globuli a járványos cholera leghatásosabb ellenszere. Ivy című füzetet írta Karika Antal, gyakorló orvos Győzeten. Ára?

— Die Theisz-Überschwemmungen. Irta H. Overmars, németalföldi víz-építész-mérnök. Megjelent Budapesten a Grill-féle könyvkereskedésben.

Törvényeségi csarnok.
— Az uzsora áldozata. Werheim Filápné 40 évi munkásság által meglehetősen szép vagyonra tett szert, s a „Deák Ferencc” utcában lévő szerszám üzletét virágzó állapotba hozta. Beállván az általános kereskedelmi pangás, ő is pénzürosultságra jött, de akadtak „jó emberek” kik a szegény öreg özvegyen minden árán segíteni akartak. Addig segítették rajta, míg a szegény özvegy egyszerre csak azon vette magát észre, hogy nyakig áll az adósságban s menekvésére csak a csód az egyedüli út. Mind ezen felül még vétkes bukás miatt is emetelt elene vadat, de bizonyíték elégtelensége miatt felmentették.

KÖZGAZDASÁG
Teendők a kamatleszállítással szemben.

A fővárosnak három elsőrendű pénzintézete: az első hazai takarékpénztár, a pesti kereskedelmi bank s a budapesti fővárosi pénzintézet közmegegyezés alapján elhatározták, hogy a betéti kamatlábat 4%-ra szállítják le. E ténnyől azt lehetne következtetni, hogy a pénzviszonyok a fővárosban kedvezőbbek lettek, mióta az osztrák magyar bank leszállította a kamatlábat. És csakugyan egy más körülmény is mutat erre: az, hogy a magyar általános hitelintézet is inditattva érezte magát, leszállította a letéti, vagy tartási kölcsön kamatlábat 5 1/2%-ra, mint a hogy azt az osztrák-magyar bank a kézilóg kölcsön üzletre vonatkozólag megállapította.

Az alacsony pénzkamatlábának vagy a pénz olcsósávától keltsősége oka lehet, vagy túlságos nagy a pénzkamat vagy túlságos csekély a pénzkereslet. Ezt így könnyű elmondani, de a gyakorlatban

lati életben mind a két állapotnak egy egészen másféle „pénzváltó” felel meg.
Ha túlságos nagy a pénzkamatláb, akkor ez azt jelenti, hogy a polgárságnak igen sok megtakarított pénze van, melyet kölcsön adhat. Így állapotban jól mennek az üzletek, tehát nagy jólét nagy pénzgazdaság van. Ha ellenben a túlságos csekély a pénzkereslet, akkor a mindennapi életben úgy állnak a dolgok, hogy a pénz s vállalatok nem találhatják jövedelműz elhelyezését s nineszenek jól üzleti vándok, ilyenkor tehát általános üzleti pangás van, vagy is rosszul megy minden üzlet.

Azt hiszem, senkinek nem fog eszébe jutni, azt állítani, hogy nálunk a keresleti viszonyok valami briliánsul álljanak, s hogy tehát a közönségek sok megtakarított pénze legyen. — Ellenkezőleg nagyon is szembeszökik az, hogy az üzletek kevés kivétellel rosszul mennek, s a közönség pénzét azokba nem elhelyezi, de kivonni igyekszik azokból. Az alacsony kamatláb tehát inkább a pénzkereslet csökkenésének, mint a pénzkamatláb emelkedésének jeletüldandó más hazánkban.

De ez az állapot nem új; már a bécsi krach óta általános üzleti pangás van hazánkban, ép úgy mint Ausztriában, mint Németországban, mint Angliában; ha tehát a pénzkamatláb a kamatlábat még is leszállítják, ebből logice következik, hogy a közzgazdasági helyzet javulásnak kezd indulni. A pénz és a gazdasági viszonyok az ok és okozatotnak oly szoros kapcsolatban állnak egymással, hogy valóban nehéz eldönteni a kérdést, vajjon a pénzviszonyok javulása eredménye-e a közzgazdasági helyzet javulását, vagy ez az anyai.

De az u-m szenved kétséget, hogy a pénzviszonyok és a közzgazdasági helyzet kölcsönös kihasználással egymásra: ha jók a pénzviszonyok jobban mennek az üzletek is, és megfordítva. A pénzváltóknak meg vannak a maga természeti törvényei, melyeket semmiféle kormány meg nem változtathat, s ha tehát a nagy üzleti depressió után a helyzet javulásnak indul, azt a kormány nem számítathatja fel a maga érdeméül. Egye boldog és előre látó kormány azonban annyit igen is megtehet, hogy a hatalmában álló eszközökkel a viszonyok mikénti alaklására, óntadatosan befolyhat. De ez a mi kormányunkról nem lehet mondani.

Egyhátrint céltalan volna vitálni a kérdést, van-e és minő része a kormánypolitikájának a pénzviszonyok tekintetében most előlított fordulatlán. Maga a tény eléggé világos, hogy Európa osztrák-magyar bank föntanását is rákényszeríték a körülmények vagy az idő, hogy szállítsa le a diszontot s a leszállított pedig nyomom követi a többi pénzintézetek kamatláb leszállítása. Sokkal fontosabb azt meg tudni, hogy e kamatláb leszállítását miként lehessen a közzgy érdekében és lehető legjobban hasznunkra fordítani. És erre vonatkozólag akarunk most egy pár megjegyzést tenni.

Nézetünk szerint a jelen pénzbőségnek az említt üzleti depressió kivül egy új specialis oka is: az a tény t. i., hogy 100 milliót meghaladó utóbbi magyar rente kibocsátásból a külföldről nagy összegek folynak be most Magyarországra. De a pénznek ezen beöznlése nem lesz tartós, a külföldnek fizetendő kamatokra és passiv kereskedelmi mérlegünk deficitjének fedezésére egy év múlva kifolyhat ismét a most bejött pénz a nélkül, hogy fizetési mérlegünk a külfölddel szemben megjavulna; és akkor aztán ismét nagy pénzdrágaság lehetünk észlelvél. Az ideiglenes kedvező helyzet tehát arra kellene felhasználni, hogy időközben megtegyünk minden lehető a magyar termékek emelésére, hogy ekként, ha államháztartásunkból nem is, de legalább közzgazdaságunkban elenyészessük azonnali a deficitet gazdalkodást, sőt szerezünk ennek egy oly pluszt, melyből az állami deficitet is fedezni lehessen s így elejét venni annak, hogy a pénz az országból kifolyjék.

Az első feladat tehát az lesz, hogy a nemzettermelési hitelviszonyaink fejlesztése által emeljük. B tekintetében a legalkalmasabb időben jut a székesfehérvári kiállítás: ez ki fogja tüntetni újra több magyar iparig versenyképességét a külfölddel. Igyekezzünk ezeket felvirágoztatni. A támogatás kettős irányban történhetik, vagy mint vállalkozók vagy mint fogyasztók pártolhatjuk az ipart. A bankok tehetnek azonban legjobbat az ipar felvirágztatására az által, hogy a versenyképessé iparosoknak hitelt nyitnak.

A legközelebbi feladat lesz tehát: hitelügyünköt oly irányban fejleszteni, hogy minél több versenyképes iparos megszerezhesse a magas számúra az olcsó bankhitelt. S a versenyképes iparos alatt nemcsak a kézmű- és gyáriparokat értjük a szűreszobább értelemben, hanem értjük ez alatt az oly földművelést, ki intenzív gazdalkodást üz, és tehát egy-egy másik mezőgazdasági iparágban is kitünteti magát.

Igy hát feladatunk lesz minden följáró italtól, mozdulatlan, kívülről arckifejezésével nézte a társaságot anélkül, hogy érteni látszának, mit kívánának tőle. Megkérdezték tőle, ha ismer-e az „Ót ma g a n h a n g z ó t”. Ő fejt ráta, elmutt napjának énekei csak egy kavarogtak fejében. Misszó végre nyugton akarták már hagyni, vizsda látszott emlékezni s tőpma hangon hebegő:

— Tra la, tra la, tra la!
— Tra la, tra la, tra la!
— Arca neki hevült, e dal régi örömei emléket látszott benne fölkelteni, melyet csak maga értett, mind nehezebb hangjára gyermek örömeim figyelve:

— Tra la, tra la, tra la!
— Tra la, tra la, tra la!
— Halja csak, kedvesem, — mormogá Virginia Gervaise fülsé, — tudja, ismét kint voltam. Nem hagyott nyugton e dolog — Nos! Lantier elment már Françoisföltől.

— Nem találkoztál vele az utcán? — kérde a mosónő.

— Nem, siettem, s nem is gondoltam arra, hogy találkozhattam vele.

— Azonban Virginia, a mint felemelte szemét, hallott.

— Ah! Istenem! ... Ott áll a járdán szemközt ide néz.

Gervaise elkaptva pillantott őre, néptömög gyűlt össze az utcán, hogy őket énekelni hallják. Az utcagyerekek, a gyümölcsárúsok, s kis óras egy csoportot képeztek, s mintha csak színházban lennének volna. Voltak köztük katonák, kaputos polgárok, fiatal leánykák s mindnyájan bámuló tekinteteket vetettek a mulató társaságra. Lantier valóban az első sorban állott, nyugodtan hallgatta s nézte a vígadókat. Gervaise tekintete villámgyorsasággal feltalálta őt s fordult el ismét róla, jéghideg futott végig testén lábaitól egészen szívéig, s nem is mert már mozdulni sem, mialatt az öreg Bru apó folytató:

— Tra la, tra la, tra la!
— Tra la, tra la, tra la!
— Ah, jól van! Öregem, már elég volt! — mondá Coupeau. Tudja az egész dalt kívülről? ... Nos, Majd máskor fogja énekelni, nemde! Majd ha tuluságban vizak leszünk.

Nevetés hallatszott. Az öreg elhallgatott, kö-

való üzletembert a hitel útján üzleti összeköttetésbe hozni azokkal, a kik vagy mint eladók vagy mint vevők emelhetik az ő iparát. — Ezen feladat megoldására is a bank és az egyes pénzintézetek vannak hivatala, az által, hogy nekik áll hatalmukban chequeket és warrásokokat kibocsátani ezeket fizetési eszközök gyanánt forgalomba hozni, s a fizetőket a bank folyó számláin kölcsönösen kiegyenliteni.

Az által, hogy az elsőrendű fővárosi pénzintézetek a betétkamatlábát 4 százalékra szállítják le, nagyon meg van könnyítve a check-rendszerrel összekötött folyósámla-üzlet életheloptése, e pedig nem jelent egyebet mint azon czélt, melyet iparunk fejlesztésének leghatmasabb eszköze gyanánt fölhoztunk, hogy tudni illik, üzleti összeköttetésbe hozhatunk azok, kik vagy mint vevők, vagy mint eladók előmozdíthatják a magyar ipar felvirágzását.

Iparügyek.
— Halasztási kiállítás fog rendezettni Berlinben a jövő évben. A magyar kereskedelmi miniszter ez ökből felszólította a hazai halasztási-pártusokat, hogy e kiállításba minél nagyobb mérvben vegyenek részt, biztosítván őket erőlkész támogatással. Egruttal megküldött minden halasztási-pártusnak az ezen kiállítás berendezésére vonatkozó következő programmot: I. o s z t á l y. V i z i á l l á t o k: 1. élve vagy kiömlve alkoholban vagy rajokban. 2. feldolgozva vagy szárítva, szobán, füstölve, szeszesítve, bádógszelezenként stb., és különböző foku feldolgozásban. 3. összes e tárgyú termények. II. o s z t á l y. H a l s z á t. a) Mindennemű halászati eszköz, akár eredetiben, akár alakzatban. b) Mindennemű halászhajók és bárkák. c) A nyers anyag feldolgozásához szükséges gépek és eszközök. — III. o s z t á l y. M e s t e r s e g e s h a l t e n y e s z t é s. a) Működő ivarüzletek és mesterséges tenyésztés összes szervei. b) A haltenyésztés alakzata. — c) A mindennemű aquariomok. — d) Fontos bb vizil állatok szállítására vagy raktározására berendezett készletek. — V. o s z t. A haltermékek feldolgozása, kikészítése és elttartása, akár kereskedésben, akár háztartásban. — VI. o s z t. H a l s z k u n y h o k és halászhajók. — VII. o s z t. A vizek megvizsgálása a halállományra való tekintettel. — VIII. o s z t. A halászat története, ókori halászati eszközök, továbbá képek, ökrányok, pecsétek, halászlászt ezikké jelmezei stb. — IX. o s z t. I r o d a l o m, a halászat statisztikája és átteintése a halak geographiai elterjedésének. — K i á l l á s t í á s i f e l t e t t e l e k. 1. A kiállításnó tárgyak programm szerinti osztály megjelölésével és a szükségelt tér (fal, föld vagy asztal) megjelölésével 1880. január 1-ig bejelentendők. 2. A német halászati egyesület bizottságánál. 3. A rendezés, helyiség és összes belső berendezés közegeit az egyesület viseli. 4. A kiállítás tárgyak berentes március hóban szállítandók oda. A berlini vasut állomásoktól a kiállítás helyiségig felmerülő szállítási költségek az egyesületet terhelik. Könyven rögzítendő tárgyak a kiállítás alatt is szállítandók. 4. A kiállításnó tárgyak felgyelete és őrszéréül a bíróság gondoskodik a nélkül, hogy netáni elvesztés, kikécsítés, vagy tizesetektől felősségét vállalna. Kivétel azonban a tárgyakat tüz ellen biztosítja saját költségén. 5. A kiállításnó tárgyak a kiállításnó berentesen vissza küldenek. Kivételnek a könyvnyer elromló tárgyak, a melyek értékesítéséről a bíróság a kiállításnó bejegyzésével gondoskodik. — 6. A szállítási költségek leszállítása és jutalmazás iránt közzgöt tétetik intézkedés. — 7. A kiállításnó tárgyak a kiállításnó neve és lakhelyével ellátandók.

— Az országos magyar iparegyesület ez idejé rendes közgyűlése f. e. május 25-én délelőtt 10 órakor tartalmi meg a fővárosi régi városház I. emelet 30-ik szám alatti tanácsstermben. Az elsőnek az egyesület t. tagjai felkéri miszerint a gyűlésen megjelenni fűszerkedjenek.

— A székesfehérvári kiállítás ideje alatt kötszét kívül a legmozgasabb lesz június első hete: június 2-7-ig lesz az országos gazdasági értekezlet. Ezen idő alatt e p. 3-án az iparos ifjúság vándorgyűlése. 5-án kezdődik az állalkiállítás 7. és 8-án az országos érdekeseti egyesület tartja ott közgyűlést. Különösen a gazdasági congressus rendkívül sok vendéget fog egybehozni az ország minden részéről a mennyiben nemcsak az összes gazdasági egyesületek, hanem még a megyék is képviseltetni fogják magukat így többek közt Somogy megye 15 kiküldött által fog részt venni.

Budapesti ár- és értéktőzde május 21.
Gabanfőzde Buza ma gyengén s leginkább alsóbrendű kínálattól. Szilárd árak mellett körülbelül 10,000 m. mázsa adott el. Egyéb gabanmennyekből változatlan árk mellett igen kevés adott el. Hivatalosan a következő kötszék je-

A vetések állása.
Szeged május 19. A gyakori lecsapások és hideg időjárás ma voltak legkevésbé veszélyesek az idejős magok már nemcsak kihalásos, de elkerülhetetlenül szűkezes. Eddig még nem lehet nagy panasz egy az ősi mini nyári vetések ellen. Ha valami rendkívüli időjárás közbe nem jött, jó rezezerártsára van kilátásunk.

Téti május 18. Aprilis végétől egész az utóbbi napokig alacsony időjárás uralkodott, Tiszénnyel napközli melegemmel. E hó 11-én észak-nyugati szél mellett hideg esőnk volt, mely a vetéseket földe teríté, a kalászdó rez vesztéseket letréte és a már száradni kezdő földet újra átáztatta. Így körülmények közt kevés reményünk van, hogy a vetések melegekedése kifejlődésének. Buzában itt-ott rózsák mutatkozik a rozs még alig kezdett fejlődni a tengetri és rópa utolsó meg csak most vette kezdetét. A marhas és juhnyájok most sok gondot okoznak a gazdákunk, mivel széna többé nem kapható drága pénzen sem és legelőre sem lehet a nyáját kihozni.

Féhertermő, május 17. Két hét óta folytonosan esős és hideg időjárás van a legközelebbi 4-5 napon vastagabb idejős magok. Szerencsén, hogy földig fagy nem érte vetéseinket, mert az kedvezetlen időjárás következményei mint pl. a rozsa új gum marad már el. Magától értekdők, hogy az abnormalis időjárás a szőlőben is kárt okozott.

Gabanfőzde.
Bécs máj 19. Emellett, hogy a németországi zárlatörvény nagy aggodalmat kellett a gabanfőzdeben, az aggodalmat meg azon hír sem volt epeleslatán, hogy a törvény gabonafőzde nem fog alkalmaztatni. Az irány mindazonáltal elég szilárd, habár a forgalom csekély. Egy tinentőt tőz buza 73 k. 9 frt 3 krajczár kelt el. Egyéb gabanmennyekben nem volt üzlet.

München, máj 17. A gabanüzletben szilárd hangulat uralkodik a bajor buza árában május 20-30-ig pteleggel emelkedett, a magyar márkáknal kínálattól. A vámvizonyokot illető bizonytalanság megakadályozta minden nagyobb forgalmat. Jobb minőségű rozs a keresletik és magas áru, arca kisebb teletáknal vásárolták, zab valamivel élelőbb. Jégnyúk: Buza mágyar 1025-11 mázsa, bajor 975-1025 mázsa, rozs mágyar 725-8 mázsa, bajor 675-725 mázsa, arca 650-700 mázsa, bajor 6-9 mázsa, zab 775-7 mázsa. Mind 100 vámfontontent.

Stettin, máj 17. A levelet vet gabanüzlet bünitőlag hatnak a gabanüzlet forgalmára. Buza, mely már a legmagasabb árú érte el, a hét végén 6 márkával olcsóbban záradott, 52 re 130 mázsa, rozs máni 145-153 pom m e r a n i s á r g a 185-195 mázsa. R o z s z e n t e n d e s b e l e d, de kész ár még mindig élelvi keresletnek örvend. o r o s z s z á g i 120-125, b e l f ö l d i 130-135 mázsa. Arca forgalmat élénkebb nygvan, de az árak változatlanok. Zab szilárd, o r o s z s z á g i k e r e s e t t. T e n g e r i m o l d v a i 117-119 mázsa.

Podvolocyska. Máj 17. A kedvezetlen időjárás teljes háusset idézett elő a hét elején, de vége felé esendes volt a hangulat. A buza árák mindazonáltal a múlt héthez képest 25 krajczár magasabban jegyeztek. A behozatal esélyeiből, de nagyobb a vételköz. Ma jegyzik nk: Buza fehér

kezdetek, egyidejűleg tágitva nadrásszójukon, majdnem megpuhulva a nagy megindultágtól. Azonban Gervaise s Virginia akaratk ellenére le nem vehették többé szeméiket a szemközti járdáról. Most Boche asszony is észrevette Lantier-t, s gyenge kiáltást hallatott, anélkül hogy könyökének letörését félbeszakította volna. Ekkor mindhárom aggodva pillantottak egymásra s akaratlanul intettek egymásnak fejüknél. Istenem! ha Coupeau visszafordulna, ha Coupeau meglátaná a másikat! Mily öklökös! Mily verontás! Anyiura mentek, hogy a cserépfőd megkérdezte:

— Ugyan mit nézek olyan nagyon?
Hátra fordult s felismerte Lantier-t.

— Ördög es pokol! Ez már sok, — mormogá. — Ah! a szemtelen ezudar, ah! a szemtelen ezudar ... Nem, ez már tulsok, majd véget vetek a...

— És midőn felémelkedett székéről, kegyetlen fenyegetőzéseket hallatva, Gervaise halk hangon könyörgött hozzá:

— Hallgass rém, kérlek, könyörgök ... Hagyd békén a kést ... Maradj a helyeden, s ne okoz szerencsétleneséget.

Virginia-nak kellett elvinni tőle a kést, melyet az asztalról vett fel. Azonban meg nem akadályozhatta, hogy ki ne menjen s ne közeledjék Lantierhez. A társaság, növekedő megindultságban, mint sem látott, s még erősebben sirt, mialatt Lerat asszony szívszágóat kifejezéssel énekelte:

El hagyták őt vesni, árva,
Sív nem indult meg nyomorán,
Siro szárvát ki sem hallá,
Csak a nagy fák és a szél.

Az utolsó sor hatása mint a vihar zúgó szélé vonult végig a társaságon. Putois asszony, ki éppen inni akart, annyira meg volt hatva, hogy a bort ruhájára öntötte. Ezalatt Gervaise jégre dermedten maradt széknél, egyik öklét szájára szorítva, hogy fel ne kiáltson, — félelem s remegés közt csukta be szempillát, s minden percében várta, hogy csuka két férfi egykőre agyonítotte rogy össze az utca közepén. Virginia és Boche asszony szintén nagyon érdekelten követték a jelenetet. Coupeau, a hívős lég által érintve, amint Lantierre akart rohanni, megbögtött s a bolt előtt folydogáló patkákba esett.

(Folytatás következik.)

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 79 k. 10 frt 30, 400 mm. 78.5 k. 10.25, 2000 mm. 78.8 és 700 mm. 76.7 k. 10.37 1/2, 200 mm. 78 k. 10.20, 100 mm. 78 k. 10, 300 mm. 77.8 k. 9.90 200 mm. 77.5 k. 9.80, 100 mm. 77 k. 9.00, 500 mm. 77 k. és 400 mm. 76 k. 9.70 400 mm. 76 k. 9.70, 100 mm. 75.7 k. 9.10.

Tolna: 1170 mm. 76 k. 9 frt 32 1/2. Pestvidéki: 200 mm. 76 k. 9 frt 10. Aradi: 100 mm. 78 1/2 k. 9 frt 55. Fehérvári: 300 mm. 75.5 k. 9 frt 20. A kötszék három havi föltérésre törtétek. Zab 200 mm. 5 frt 65, 300 mm. 5 frt 72 1/2, középszín melletti.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzetei (azonos a P. Lloydéval) május 21.

Table with multiple columns listing various goods (Termény, Buzs, Liszt, etc.) and their prices in different units.

Értékpapírok

Table listing various securities (Biztosító társulatok, Vasutak, Bankok, etc.) and their market values.

Értékpapírok

Table listing various securities (Gőzmozgók, Kőüfőtelek, Záloglevelek, etc.) and their market values.

Értékpapírok

Table listing various securities (Kassaii váltópapír, Magyar váltópapír, etc.) and their market values.

Table titled 'Bécsi tőzsde május 20.' containing various market data and exchange rates.

Table titled 'E. Közeledő vállalatok részv.' listing shares of various companies.

Table titled 'G. Záloglevelek' listing various types of promissory notes.

Table titled 'H. Magasorszegek' listing various types of bonds and securities.

Advertisement for 'WALSER FERENCZ' featuring images of mechanical devices and text describing their quality and availability.

Advertisement for 'Legújabb bécsi gyógy-elismerés.' featuring a portrait of a man and text about medical treatments.

Advertisement for 'Budai Császárfürdő.' including details about the bathhouse and its location.

Advertisement for 'CHROMOGRAPH.' featuring an image of a fountain pen and text about its features.

Advertisement for 'Hilfe für Männer' and 'Temesváry Mór' featuring images of shoes and text about footwear.

Advertisement for 'Steirischer Kräutersaft' featuring an image of a bottle and text about its medicinal properties.

Advertisement for 'ZAILNER A.' featuring an image of a sewing machine and text about its quality.

Advertisement for 'Froebe Vilmos' featuring an image of a man and text about his work.

Advertisement for 'Titkos betegeket' featuring an image of a man and text about medical services.

Vertical text on the far right edge of the page, including 'Előzetes', 'Vidre postán', 'Egy évre', 'Negyedévre', 'Egy hónapra', 'Egy szám', 'Hirdetési díj', 'Bélyegdíj', 'Nyitlatter', 'távira)', 'egy állapota', 'névze a Maros', 'a belvizre', 'pedig', 'szakadása', 'ném', 'folyik a víz', 'napok óta', 'hír', 'kormánybiztos', 'írásban', 'állított', 'désből', 'és', 'Deu', 'tése', 'után', 'is', 'oka', 'annak', 'is', 'hették', 'meg', 'a', 'Petrosi', 'a kormánytól', 'jezte', 'müködés', 'Várad', 'p', 'Hegedűs', 'főgöcsy', 'előkölt', 'és', 'algyeyi', 'és', 'dani', 'is', 'algy', 'ottani', 'kaszná', 'gabrót', 'M', 'egyértel', 'únik', 'h', 'd', 'kormán', 'y', 'Jelennők', 'a', 'vizsgálat', 'fo', 'csorai', 'társu', 'a kormányt', 'kákra', 'de', 'n', 'már', 'a', 'vesz', '1200', 'ft', 'vol', 'természet', 'Kende', 'e', 'mánsap', 'el', 'mondván', 'e', 'szavazni', 'i', 'Novák', 'vé', 'helyette', 'és', 'Józ', 's', 'ben', 'érkez', 'abbeli', 'kivá', 'lözsekek', 'ter', 'tanács', 'különféle', 'Szé', 'Egy', 't', 'irata', 'A', 'érkezett', 'n', 'iszter', 't', 'érkezett', 'ter', 'fogad', 'bin', 'fö', 'litási', 'ter', 'nyom', 'adtak', 'ki', 'Szende', 'kereste', 'f', 'Schmidt', 'már', 'úit', 'több', 've', 'Minden', 'ú', 'levő', 'P', 'meztette', 'Pál', 'töb', 'szabab', 'nyesen', 'l', 'tudakoz', 'nygan', 'Szé', 't', 't', 'több', 'láto', 'belépti', 'je', 'Minél', 'je', 'több', 'a', 'ételek', 'je', 'meregdr', 'ség', 'elég', 'ny', 'fizetni', 'v', 'vovnak', 'és', 'vált', 'Szé', 'Egy', '11', 'a', 'kezett', 'a', 'kiált', 'vezett', 'is', 'kite', 'gedés', 'száma', 'Szé', 'Érté', 'dere', 'este', 'h', 'nyes', 't', 'llak', 'Sándó', 'nutt', 'n', 'a', 'bar', 'első', 'p'